

RASKOVANI

IZLAZI SVAKI ČETVRTAK, 11 JUTRA.

PREDPLATA: TROMJESEČNO DINARA 13, GODIŠNJE DINARA 52. OGLASI PO CIENIKU.

UREDNIŠTVO I UPRAVA KUĆA Br. 543 - VODICE.

RUKOPISI SE NEVRAĆAJU.

POJEDINI BROJ DINAR

VLASNIK, DIREKTOR ODGOVORNI UREDNIK:
— PAVAO ROCA —

TISAK: PUČKE TISKARE - ŠIBENIK.

Što hoće demokratski reformatori?

Piše: Miho Jerinić.

Reformatori — spas države?

Stojan Protić, dr. Ante Trumbić, dr. Milan Rojc, Milan Čurčin, Milan Marjanović, Jovo Banjanin, dr. Boža Nikolajević — i — ko bi narobio legiju ponajboljih i nesebičnih ljudi, — podigli su samo glas, da se Hrvate ima dovesti u Beograd. Svi raspravljaju i razlažu na svoj način tražeći najbolje uvjete izmirenja i sporazuma sa Hrvatima. A Hrvati, koji danas stoje na braniku hrvatskog plemena i ne pužaju pred nikim, što je nepomično. Mirno se vladaju prama svima: idu u vojsku, davaju komoru, plaćaju poreze, plaćaju carine — mirni su kao janjad, ali ne idu u — Beograd.

Zašto ne idu? Na to se pitanje odgovara na trista raznih načina. Svak na svoju. Svak odgovara sa oportunog stranačkog stanovišta, a nitko sa onog radi kojeg Hrvati ne će u Beograd. Taj je odgovor kratak: Pojam ravnopravnosti za hrvatsko pleme bačen je pod noge u Beogradu i dok Beograd ne uspostavi taj pojam Hrvati nemaju šta da traže u Brogradu. Ovo bi bio odgovor onih, koji danas zastupaju većinu hrvatskog plemena. Ostavimo po strani razglabanjem je li to stanovište Hrvata opravdano ili ne. Sa najboljim dokazima ne ćemo dokazati ništa, a još manje uvjeriti one Hrvate koji neće u Beograd, dok tamo ne bude ravnopravnosti.

Mi smo jedino istaknuli stanovište Hrvata, da budemo na čistu, zašto ne će da idu u Beograd i da u toku našeg pozdrava Hrvatima reformatorima dem. stranke iste upozorimo na najvažnije pitanje u našoj mladoj Kraljevini, bez riješenja kojega isključena je mogućnost, da ova Kraljevina bude cvasti i napredovati, kako mi svi to želimo — pa i oni Hrvati, koji ne će da idu u Beograd.

Glavna zadaća Hrvata reformatora mora da bude omogućiti povratak Hrvata, koji brane hrvatsko pleme, u Beograd. Njihova borba za pokrštenje ljudi u sjevernoj Dalmaciji bez temelja je i a priori suđeni ne će im donijeti željena ploda. Sjeverna Dalmacija se je već podijelila u dvije, tri političke zone. U srpsko radikalnu i hrvatsko republikansku u glavnom. U obim zonama uhitile su nešto korjena «jugoslavenska» pučka stranka i zemljoradnici, dok su demokrati došli tamo odviše kasno. Ima ih, ali su sporadični. Nek odu s vlade u Beogradu i u Splitu, izgubit će i ono malo pristaša u sjevernoj Dalmaciji. Radi toga nek naši reformatori radje pomisli njihov rad, njihovoj glavnoj zadaći. I ako su oni sve ljudi, koji su prošli sve škole i koji netrebaju od nikoga lekcija pa ni od nas, a najmahje od mene, ipak je njihova programna riječ imparativ javnoj kritici, da ih se upozori, da u vlastitim redovima u prvom redu i-

madu «čistiti korov» i troskot, koji je kako oni sami priznaju «od najviših do najnižih» otrovao cijelu našu zemlju. Taj korov i troskot u štabu demokratske stranke jedini je krivac, da se u nas raspisuju nagrade do deset hiljada dinara za živu ili mrtvu glavu ovog ili onog našeg državljanina. Taj korov i troskot trijebiti mora da bude prva dužnost dem. reformatora žele li spasiti ovu državu.

Koga će rušiti reformatori?

U svome programu vele: «Rušiti ćemo samo zlo, a izgrađivat ćemo za to dobro». U malo riječi rekli su sve što su mislili reći da je dobro, da je plemenito, ali rekli su i nešto nepromišljena. «Rušiti ćemo samo zlo!» Ko hoće da razumije reformatore što ovim namjeravaju reći treba da pomnjivo pročita njihov «Prvi glas». Tamo će naći odgovor koga će oni rušiti.

Na prvom mjestu su naveli «neprijatelja našeg mira i sloge, koji se ušuljao u naše divno, jednostavno i čisto gnijezdo, pa počeo da obmanjuje... da... da laskanjem i suludim obećanjima zavodi...»

... To su naši biskupi, kanonici, fratri i svećenici koji su ovu zemlju branili od tudjina, koji su ovom narodu bili prvi prosvjetitelji, to su stari borci, kojima je ideal bio Mijo Pavlinović; — to su crnočasti spomenuti u «Prvom-glasu». Bit će među svećenicima i fratrima katoličkog obreda bilo iznimaka, ali nije umjesno od reformatora, da, dok žele da svak poradi za konsolidaciju naše Kraljevine, sada prama njima upravljaju pušćane strojeve.

FELJETON

KNJIŽEVNIK SIMO MATAVULJ I MI

(Uz literarnu komparaciju Matavulj Tommaseo)

4. (Nastavak)

Ne, realizam u književnosti, kao što ni u drugim umjetnostima, ne smije da bude tako shvaćen. Što je sa strane loših pisaca, kojih svagda i svuda najviše ima, bio tako degradativno shvaćen, to je protiv njega i izazvalo reakciju prije vremena. Iako da bi i ovi reći, koji o njemu kao takovom rade, mogli biti primljeni kao anahronizam.

To se još ne bi bilo desilo, da je pretežito bio shvaćen kao reakcija protiv izvještane romantične sentimentalnosti i nevjerojatnosti, kao što je to bilo u namisli njegovih velikana.

Mi smo slavni najmanje protiv toga grješili, tako da je ruski roman bio prava mjera.

Ovdje treba zabilježiti, da je Matavulj od svjetskih kultura najviše volio romansku, držeći, da nam je bliža i priličnija. a od ovih, t. j. od romanskih najviše francusku, koja je, istina, znatno doprinijela njegovom razvitku i književnom vaspitanju, ali kojoj — a ovo je za nas važno — on nije nikada epigonski podražavao, imajući dovoljno pogodaba da bude samostalan i originalan.

To, razumije se, nije ga nimalo smetalo, da bude savršen evropejac po manirama i općoj svojoj naobrazbi, tačnije samonaobrazbi. A ovo ga opet nije smetalo, da bude pravi narodni čovjek, šta više i narodni junak, kao ustanik u hercegovačkom i bokelskom ustanku.

Rodio se, da bude slobodan i svoj, da se za slobodu bori. Nije trpio spona, zato se nije ni pokaludjerio. Kao dijete, naime, nevolja ga nagna

u manastir, gdje je imao da na se navuče mantiju, ali, ne osjećajući za taj čin poziva i želeći biti samo svoj, on napušta manastir, da ode na preparandij, da bude pučki i narodni prosvjetitelj. A on to i bijaše: i kao učitelj i kao pjesnik i pripovjedač; kao pozorišni pisac, prevodilac i spisatelj.

Simo Matavulj voljaše svoj narod, najskoli njegovoga malog čovjeka, težaka. On se sa njime kao dijete sigrao, s njim odrastao; u njegovoj sredini, u našoj zagori, proživio svoje mlade dane, kao pučki učitelj, učeći ga kao učitelj i čovjek, i sam se od njega učeći.

Njegovi prijatelji pričaju, da je najvolio u narod. To bijaše cilj svih njegovih mladenačkih izleta i putovanja. Uživao je u sočnom i čistom narodnom govoru i čistom vazduhu. Onaj mu je opajao dušu, ovaj čeličio tijelo. Odatle kod njega spontanost, lakoća i jedrina izražavanja te zdravlje i jedrina njegove tjelesne gradje.

Za njega se može reći, da je u jakom i zdravom tijelu bio jak i zdrav duh. Imponovao je i svojom spoljašnošću i svojom ozbiljnošću. Niko ne bi bio na njemu kazao, da kod njega ima i humora, ma da uvijek u mjeri i načinu, koliko je trebalo za njegovo literarno stvaranje. Zaludu, i u tome bijaše sin svoj naroda.

Kod duševne složenosti modernog čovjeka, kakav bijaše Simo Matavulj, bit će zanivo znati, kakav je bio njegov odnosaj prema crkvi.

Na ovu me stavku vodi i gornja napomena odnosno njegovog odricanja, da bude kaludjer, da se to ne bi jednostrano tumačilo.

Ovo je razjašnjenje suvišno za onoga, ko je pročitano dajbudi njegovog „Bakonju“, u kojemu odnosno ovog pitanja progovara varoški ljekar pravoslavnog zakona, a na njegova usta sam autor.

(Slijedi).

Šibeniku *)

Šubićev grade, dični Šibeniće,

Bisere Jadrana, labude beli;

Tebi, u kome svest narodna niće,

U kom se rodiše duhovi veli;

Tebi, kog krasi krstaš Šubićevac

Pod svemir dižuć svoja krila jaka;

Tebi, koji si bio večni borac,

Trepet Mlećana i zator Turaka;

Koji si prot' Švabi urote kova',

I stenjuć pod čarkom uroka kleta

Bacio Latina s vrata našeg mora, —

Eto, sinu slobode iskra sveta.

Šubićev grade ti si bez okova,

Svićo ti dan bolji — već plamti zora!

P. Matas — Sedmogradsky.

*) Pri prvom pohodu posle okupacije (8. XII. 1921).

To su naši vladike, kaludjeri, prote i sveštenici, koji su kao i njihova katolička braća ljubila i grliła ovaj od iskona potlačeni narod. Bit će i među njima bilo iznimaka, ali reformatori teško bi sagriješili, kada bi radi tih iznimaka bacili krivo svjetlo na većinu pravoslavnog sveštenstva koje je, kao i katoličko polagalo prisegu vjernosti habsburškom krololoku.

Drugi, koje spominje »Prvi Glas« to je crvena garda. To su sojalisti i komunisti. Kazorno se djelovanje potonjih nemože odobravati, ali, jer su i oni naša po krvi braća, na koje su djelovale zamamljive riječi i prazna obećanja, pa odoše krivim putem, zar ne bi bilo uputnije, pametnije njih izgubljene, zavedene, privesti na pravu stazu, da i oni porade oko kristalizacije naše ujedinjene domaje, nego li . . . s njima na kolac?

Treći, koje »Prvi Glas« nazivlje »neprijatelji našeg mira i sloge, a bliski i srodni onim prvim, crnima, hoće da našu ujedinjenu i veliku državu razdvoje po plemenima. Sumnjičeci Hrvata pred bratom Srbinom i Srbina pred bratom Hrvatom, žele da ih razdvoje . . .

Ovdje šibenski reformatori osudjuju sa hrvatske strane pristaše dra. Mate Drinkovića u Šibeniku i pristaše Slipice Radića u sjevernoj Dalmaciji isto kao što osudjuju pristaše Stijepa Kobasice, Čokorila i dra. Nika Subotića od Knina do Obrova i to u istoj mjeri, da ne bude ni jednim ni drugim žao.

Na četvrtom mjestu obara se »Prvi Glas« na »zavodnika našeg slobodnoga i mirnoga napretka, koji se krije između težaka«. Reformatori demokratski tvrde, da svaki onaj vara težaka — drž ga dre. Pederinu! — koji mu u ime slobode obećaje ono što njegovoj braći — dobro vam gospodarima zemlje! — može da bude nepravedno.

Ovaj pasus »Prvog Glasa« demokratskih reformatora je klasičan. On je u protuslovlju sa prvobitnim programom demokratske stranke u pitanju agrarne reforme. On traži i tu reforma, i ide za tim da vuk bude sit i janje cijelo. Gospodari zemlje bez dvojbe će poduprijeti ovu reformu šibenskih reformatora, ali što na to govore težaci? Njihovo mnijenje treba čuti.

Vatra na devet fronta.

Kako vidimo demokratski su reformatori otvorili vatru u prvom redu proti vlastitim redovima, koji podržavaju korupciju i nemoral u Kraljevini; koji sa svojim intrasingentnim stanovištem u sporu sa hrvatskim djelom ove Kraljevine otežavaju razvitak i napredak njezin. Vatra koju su otvorili proti vlastitim redovima umjerena je. Ovu vrstu vatre Svabo je kod nas nazivao »langames Einzelfeuer« — polagano pucanje pojedinca. Ta vrsta vatre slabo pogadja, nada sve kada se puca na jednu daljinu od preko 600 kilometara. Za vrijeme bugarsko-turskog rata uspostavilo se je, da pušketanje pojedinca nije imalo ni l na

hiljadu »trefera«. Vojnici su većinom pucali a da nisu ni gledali u nišan. Osim toga pitanje je, da li će se pucnjava pojedinca reformatora u Šibeniku i čuti u štabu demokratske stranke u Beogradu. Zar ne bi bilo umjesnije, da kolovodje demokratskih reformatora podju u Beograd i da se ondje na licu mjesta uhvate prsa i prsa sa vrhovnim štabom demokratske stranke?

U drugom redu otvoriše oni živi oganj na četiri glavne fronte, na kojima im stoji redovite, organizirane uz dobre i prokušane generale čete od osam velesila u našoj Kraljevini i to su: prva četa biskupi, fratri, kanonici, svećenici i vjernici sv. Matere rimske crkve; druga četa vladike, igumani, kaludjeri, sveštenici i sljedbenici svete srpske pravoslavne crkve; treća četa sa vojvodom Matom Drinkovićem na čelu Hrvata, koji je čameći u tamnicama uzdisao, kada će u Šibenik dojezditi srpski konjanici, da im on bude u štali čistiti smrad ispod konja; četvrta četa, na čelu joj Stjepa Radić, vođa hrvatskih republikanaca u Hrvatskoj, Slavoniji, Bosni, Hercegovini i Dalmaciji, koji je pred kojih 25 godina bio veći Srbin od Miloš Obilića; peta četa srpske republikanske stranke u cijeloj Kraljevini sa vođjom Jašom Pvdanovićem; šesta četa srpskih radikala sa Čokovikom, Subotićem i Kobasicom kao glavnim štabom; sedma: socijaliste i komuniste; a osma četa zemljoradnici.

Na devet strana boj vodite sa devet jakih četa! Treba imati krauze, smjelosti, srčanosti, odvažnosti, poleta i nade u uspjeh.

Maslinova grančica.

Jesu li šibenski demokratski reformatori u njihovom štabu dobro promozgali ratni plan, prije nego li s svima i svakom u ovoj mladjoj Kraljevini navijestili rat? Vodje demokratskih reformatora poznamo svi u današnje ljude bez ikakva moralna prikora; ljudi u narodnom pitanju nesebični dobrostojeć, ne gramze za ministarskim portfeljima; ljudi koje radi njihove iskušane prošlosti štiju i njihovi politički protivnici; ljudi od oka i boka, puni mladenačkog poleta i ljubavi za ovu našu mladu Kraljevinu. Tim ljudima u pitanju reforma demokratske stranke želimo najljepši uspjeh — i kad kod štaba demokratske stranke u Beogradu postignu uspjeha, ne će im biti nužde da proti ostalim četama ispale ni jednog ciglog fišeka. Budu li pucati na osam fronta, budu li vodili borbu protiv osam dobro izmuštranih četa podleći će, a mjesto tamjana i mire donijeti će među narod — gorki sićan, koji će još više otrovati današnje zaražene krugove našeg društva.

Na demokratskim je reformatorima da biraju: tamjan i miru ili čašu gorkog sićana, da pruže narodu.

Mi želimo, da narodu donesu: maslinovu grančicu!

U malom gradiću ustanovile se tri stranke sa tri lista. (Il Corriere di Zara, L'Adriatico, L'azione nazionale (fašistički). Najbuhčinja je, ona koja se, sledeći primer i starijih gradskih talijanskih političara, služi najnižim gradskim elementom: fakinima i dalmatinskim beguncima, naravno fašistička. Terorizirajući takvim ljudima čeli grad, jedina imade slobodu reći, naime slobodu da može proti svakome vikati, da može svakoga oerujivati i obedjivati. Vlada se drži pasivno, zatvarajući oči nad nekim fašističkim činima. Kad su jedne nedelje fašisti provalili u prostorije druge stranke (republikanske, u širokoj ulici, gdje je nekoć bila Srps. čitaonica) bacili D'Annunzиеvo papsje, oteli slike Mazzinina i Garibaldi, vlada zvelori društvo i jednih i drugih. Treća je stranka »partito nazionalista«, koji se sastoji najviše od starijih ljudi. Kako smo rekli u grad uvladaju fašisti, premda se po broju ne zna tko ima većinu. S toga se čeka bližnje općinske izbore. Čudno je da se študenti većinom drže na stranu. (Sljedi)

Graničarski — veljbaba.

Habsburg došao na veličinu sa svog i tudjih dvorova »šupljačima«.

Iznimka je Česka, jer Habsburg, nakon Bjelogorskog poraza, dade i naredi smaknuti elitu Čeha; iznimka je i Hrvatska, jer ova pred najezdom Turčije pale voljom svojih Velmoža — stave u vatru.

I Habsburg zavlada Hrvatskom zemljom. Svu zloću i opačinu svoju prenese u nju i na nju. Da Hrvatsku smete i omete stvori »Vojničku Kraljinu« Graničare. Tu je ravno i redio — Švapski kono-pac. Batinalo se danju; batinalo se noćju: 12—25 lakke a 75 mrtve šile. Bjegala mončadja u goru, da si nadje zakloništa među vucima i hajducima.

Ele, je bio harambaša Ličkih hajduka Škundrić Sakupio četu i odpsa »naredjenje«: »junaci, batine vas gonjaju u hajduke, batinom udrite po svojim, graničarskim komandirima«.

U mladjega pogovora nema. Zvsjedose u klance i bogaze. Namjera ih namjerila nu pukovnik. Uhvatiše, povališe, odrapiše, ali zahrojiše se na 19 do 25, pa da će izpočetka.

— Ne junaci, ako boga znate; dosti je — zaupi pukovnik.

— Žeće li g. pukovniče?

— Peće, žeže, junaci.

— I mi velimo — dosta. Tvoje »naredjenje« batina pogralo nas da nosimo glavu u torbi — u hajduke.

Od ono doba Graničarstvi pukovnik nije naredjivao batine.

Predjimo i usporedimo sadašnjost.

Tko nije žudio, želio, radio za slobodu i ujedinjene Jugoslavije. Bit će i između nas političkog smieća. Ali da se nametne Split sa svojim »patriotizmom« i da bude »Graničarski veljbaba« naredjenja, te da bez ikakova dokaza podvaljuje pučanstvo grada Šibenika: izrodi, izdajice, crno-žuti veleizdajnici — naše Uredništvo stupilo u četu harambaše Škundrića, pričepilo najprvo svog dobrog znanca i prijatelja Oskara Tartalju, te njegovom »Novom Listu«, bez ikakova grizodušja, odrapilo po turinu: dok donasa onaka izvješća o Šibeniku i šibenčanima, jest i ostaje — pa bilo nehotično — član splitske »mafje«.

Moj nezahoravni Oskare, oviko na odgovor na tvoje »Reci mu, da mi ne reće« u br. 296.

Pavao Roca.

Pismo iz Zagreba.

12. XII. 1921.

Kocka je pala. Jučer su izvršeni gradski izbori. Kako je bilo i očekivati pobijedio je »hrvatski blok« — Njega su demokrti stvorili, a i mnogo doprinjeli njegovoj pobjedi.

Pri ovim izborima najbolje se pokazala volja hrvatskog dijela naroda i jasno se pokazalo nezadovoljstvo sa vođenjem današnje politike terora bajuneta. To je bila manifestacija proti svim onim propovjednicima »demokracije« i »slobode«, i ujedno to je i opomena, da se promjeni smjer da naše politike terora. Nezadovoljstvo je u masama veliko, a to nezadovoljstvo je građanstvo Zagreba: jučer na jasn način iskazalo i pokazalo još jednom da se ne da ugnjetavati, pa ma s koje strane te ugnjetavanje dolazilo, i da se o tom narodu moru voditi računa.

Ispadak jučerašnjih gradskih izbora nije znao »separatizmu« i mržnje prema ovoj državi, kako to propovjedaju demokrti. Ne, to je memento, da mase ne će ovakovo vođenje države, da narod ne će da bude teroriziran ni osdol, ni ni ozgor. Juče su gonjene mase naroda, koje su manifestirale, ba junetama. Zar je to način, da se pobija nezadovoljstvo, da se pobija jedna ideja; zar je to demokratska sloboda? Ne, bajunetama se da danas nije pobilo nijedno nezadovoljstvo niti ideja; već bajunete su one, koje još većma stvaraju ne zadovoljstvo i jačaju dotične ideje. — »Demokracizam« ne mora da bude samo cimer, kojim s današnjim vlastodršci kite, već demokracizam se mora i u djelo provesti. — I jučer smo imali prigodu da vidimo par splitskih »demokratskih« pristaša koji su hijeli da provode Talijanski fašizam, da njih šaćica terorizir jedan grad, jedan narod, koji ima neosporno pravo, da kaže svoje mnijenje, d, pokaže svojvu volju. — To danas čine oni, a ka

Stanje Zadra.

Nestalo je pevanja i klicanja. . . Svršilo je.

Zadar, lepi i maleni grad, kao stvoren za zabavu, za šetnje i veseli smeh, nalazi se na novoj stanici svoga puta. Hoće li odoliti nevolji u koju su ga bacili toložnji patres patriae? Ne će li zadarske ulice malo po malo opustiti, dućani se zavrtiti, a stanovnici se rastkrali da nađu drugde ono što izgubiše?

Ako govorite građanima čuti ćete spominjati neprestano »la terza zona« Još se to čeka i tada, će započeti borba ili još bolje umiranje. Novine viču na vladu; pozivlju narod da se organizira u stranke ne propuštajući obične fraze o »našem i našim građanima«; psuje ministre i diplomate, dok vladina novina kaže da umiri narod i preporučava mu, da se privikne kuhati ugljenom mesto divom. (5)

i u samom ministarstvu se ne bore za načela i ideje, već za ministarske fotelje. Pak zar ti ljudi mogu imati uopće kakovog načela? Ovo nam se pitanje nameće po sebi, kad promatramo sve, što se danas oko nas događa. Neka upamte „gromovnici“, da svaka batina ima dva kraja.

— R. —

Parturiunt montes et nascitur — Pašića ministarstvo.

Pridržali: Pašić predsjednik, vanjske poslove, Voja Marinković unutrašnja djela, Svetozar Pribičević prosvjetu, Dr. Ivan Kristelj vjeru, Dr. Kumandri financije, Laza Marković pravdu, Dr. Žerjav socijalnu politiku, Žika Rafailović šupie i rude, K. Miletić agrarnu reformu, Velja Vukičević građevinu, Žarko Miladinović poštu i brzojavu, Trifković izjednačenje zakona, Pucelj poljoprivredu, Spaho trgovinu, Karamehmedović zdravlje. Generalu Zečeviću za ministra rata protiv se demokrati.

Narodna skupština sazvana za prošli utorak.

Iz Šepurinske torbe

Ustrojci: o ratnom glavaru gazdi Rokl — Narodnom Vijeću — Vladinom brašnu i kukuruzu i gradnji škole.

U ostalom: Tko je pred evakuacijom i poslije toga do pre samih par dana utjecao se Kotarskom Poglavarstvu proti općinskom Upraviteljstvu proseeć raspačavašite arovizacije za sebe i za par zasobom zavedenih seljana, koji za vrijeme rata bili u Americi ili Australiji. Zar i sve to u općem interesu seljana, bez ikakve pohlepe za vlastitom koristoljubivošću?

Za što od Vlade dodijeljeno brašno i kukuruz nije se razdjelilo po odredbi iste Vlade na vjeresiju do izmjene novčanica, obzirom na neizvjesni — nestalni razmjir izmjene, već za gotov novac, računajuć svaki Dinar K. 12?

Kod Vlade stoji brašno kg. Din. 3, a kukuruz kg. Din. 1; pol a pol u smjesi kg. Din. 2. — Razdjelilo se u smjesi kg. po K. 26.—, a primalo se pod strogom pažnjom samo ispravne novčanice. — Kg. 15.000 iznosi K. 390.000. Odbiv za odpadke, troškove i dangube po kg. K. 2 = K. 30.000, ostaje K. 360.000. Komisiji za izmjenu predato je samo K. 339.000, medju kojima više tisuća K. u neispravnim novčanicam. Gazda Rokl ispravkom u „Nar. Straži“ tvrdi za se i družinu, da su sve to poduzeli i obavili samo po naputcima i sporazumu Narodnog Vijeća u Šibeniku. Ako je ta tvrdnja istinita, čast gazdi Roku na tom okriću, a Narodnom Vijeću na ugled i ponos!

(Stijedi).

Trgovački glasnik.

Bezoredne i neispravne krune. Nakon toliko jada, nevolja i patnja našeg naroda, koji je predao čiste krune na izmjenu, eto napokon doživismo i taj dan, da će nam sada definitivno izmjeniti iste. Ali opet jedno neugodno razočaranje. Gradjani su sve krune primali za dobre — a komisija sada nalazi medju istim „bezvrednih i neispravnih“. Ijudi, da imadete samo dva zrna soli više u glavi, ne samo što medju pridatim vam Krunama na izmjenu ne biste nalazili nikakvih mana, već biste pri obradnu svakom gradjaninu izplatili 8% kamate za ovo vrijeme što se novac držali na poreznom uredu, a narod se morao zaduživati.

Ciena sienu u raznim Kotarima klgr. Din. 2 centa Din. 200. i voziti kupac kući.

Promet vina. — Tribunaj pristanište brodu a i parobrodu. — Proizvod 5000 hektol. Gradacija 10.5—11.5. Ciena 300—320 Din. hekt. *Rastina* pristanište brodu i parobrodu. Slabi kolni put sa zaledjem. Dosta ga se prodalo u moštu i groždju. Sadašnja količina izmedju 1000—1500 hekt. Gradacija 12—12.5. Pučanstvo željkovalo razprodaju, na ponudu Din. 300—320 hekt. ne pristaju. *Gjeverske* državna cesta vodi primorju, onda Hrvatskoj i Bosni. Proizvod 1800—2000 hekt. Gradacija 12.5—13.5 Ciena 450—500 Din. črnome, bielome 550. Lika iz-

vezla preko 1000 hekt. *Čista Mala i Velika, Gačez* predjelni put spaja sa lukom Tiesno, Zlosela, Vodice. Skradin, Zaton: najnaručnije u Zaton. Spojeni kolnim putem sa unutrašću Jugoslavije. Proizvod 1500—2000 hekt. Gradacija 12—12.5. Našlo bi se dobrog bielog gradacije 12.5—13. Neizkusni producent cienom prečerava, jer kupac mora računati i na trošak prevozni sredstava Producent ne će da zna ako našem Dinaru bude valuta osjegurana, utvrđena da će svim proizvodima, pa i vinu pasti ciena. *Vodice* u prodji ove godine odnieše barjak u količini razprodaje, preko polovice proizvoda do 8000 hekt. Zadnjoj prodaji jednog producenta gradacija črnome 14.2.

Vidogradari, jedini vam spas, osnovanje „zadrružnih konoba“ Ne ćete li, budze mi koji vas na vašu korist i poštenje svjetujemo.

Radnički raboš.

Sufid započeo nešto radnjom. Sa 1. lin. godine nastavit će i bolje, tako da će biti zaposleno za sada oko 300 radnika. Povod zatvora trornice — velika količina u skladištu karbida, a ovaj ne imao prodaje.

Sudbene vijesti.

Neredi na gruntovnici. *Benkopac*, 16. Prosinca — Molim, da iznesete ovo par cita u listu. Na gruntovnici u Benkovcu, Obrovcu i Kistanjam, još od prije evakuacije nema činovnika.

U Benkovcu, za puku nevolju, vodi gruntovnicu jedan stari pensionirani stražmeštar koji o gruntovnici nema pojma. Dobar čovjek, ali sa svojih 65 do 70 godina slab za posao.

U Obrovcu i Kistanjam pak gruntovnica je jednostavno zatvorena. Kad stranke imaju da pregledaju gruntovnicu sretne su ako im kojekakav pisar otvori ured, te su prisiljene da same traže ono što im treba, jer nema nikoga da ih uputi a kamoli da ih opremi. Spisi odavnina spavaju a ostavinske se rasprave ne uknjižuju od više godina. Nastala je prava zbrka i konfuzija koja nam nanosi ogromnu štetu. Gruntovnica od velikih interesa, tiče se imovine i vjeresije, tu valja da je sposobnih činovnika, rada, reda, tačnosti.

Činovnika ima, osobito u Splitu, treba samo razredit ih i odrediti. Pozivljom predsjednika prizivnog suda da se jednom makne pošto i mi nijesmo u Sibiriji.

Vijesti grada i okolice.

Prvi Božić u Jugoslaviji. — Priznanjemto da nam sva trava nije na mjestu, kako bi morala da bude. Početi su, a svaki početak je težak. Uz to mnogo nesposobnih i sebičnjaka zaposjelo razna unosna korita. Neočajjavajmo. Drugi Božić mora da nas napuni i mira i ljubavi i sklada i sreće i blagostanja — da budemo blagosivati čas našeg ujedinjenja i slobode — svoj u svome na svome. Ne bude li, eh onda nek nas — voda nosi kud nosila nije!

Plaćajte predbroju. — Još jedan broj i svršava za naš List 1921 — izvršio brojeva 19, svaki po Dinar — 19 Dinara. Znaete računati i odkad koji prima. Podmirite, a uzput turite i za unapried barem za 3 mjeseca: troškovi su ogromni, a svaku treba da unapred plaćamo. Kad bi ste i preko predplate nabucili po koji dinar više u fond Lista, učinili biste samo svoju dužnost u podupiranju neodvisnog glasila obrane potlačenih i javne kritike.

Gradskom zastupstvu Zagreba danas prvca sjednica.

Dr. Eugen Meischner imenovan predsjednikom Prizivnog suda u Splitu.

Zdravstveno predavanje. Sutra, petak u 6 sati večer predavanje u Sokolskoj dvorani o spolnim zarazim bolestima po Dr. Vjek. Rismondo. Liječnik dermatolog Ulaz bezplatan. Pristup dozvoljen samo odraslama.

„Cement“ — parob. Parića izvučena iz dubina morskih. Dopeljan u naš grad, jutros odpeljan u Splitu.

Primorje par. druž. „Dalmatin“ nasukavo na Murteru, hvala vještni kap. Supičića i hrabrosti mornara nakon drugog dana izvuklo se bez ikakve moći i pomoći i doplovilo bez kvara u Šibenik.

Nestašica uglja. Da li je do kola ili do volova, svakako parobrodi okolišne plovitbe ili nemaju, ili su oskrbljeni slabim ugljem — karbunom. Često se vraćaju s diela puta, a još češće ne putuju, ostavljajuć dovezene putnike na dangubi i nemalom trošku u gradu. Pri skorom nasukanju „Primorja“ parobrod „Split“ uzupio 2 tonelate za da mu se podje u pomoć. Kako nije mu pomoć trebovala, drugi parobrod ovim karbunom krenuo u Skradin, inače bio bi ovaj ostao privezan uz obalu. Druga je i za zamjeriti i za neoprostiti. Kažu nam, da za pomoći izvlačenju „Primorja“ došao sa Siverića vagon karbuna i ovaj svršio: nešto posvojlja općina za se, a ostali dio okružni sud. Ijudi neuzimljite u sprdnju okolicu. Jer podigne li se kuka i motika — što bi i morala — svojim prosvjedom, bit će trista jada i na Upravi „Dalmatia“ i na Upravi „Monte Promina“. Nemojte da — odčepimo; nastat će čitavi — potop. Gosp. inspektor Mačela na vaše poštenje.

Baču okrali u Splitu. Prvo bi im čovjek oprostio da crkvu razorili, nego sirotanu Anti Ružiču odnieti K 700 — sve što imao.

Grozno umorstvo. Pr. nedjelje jutro, Ivan Pekas, nezakoniti, god. 25—28 sa Srima pošao loviti na tunju ribu jednu uvalu. Netom sjeo došulje za njim žena mu Antula god. 21, i u osvjeđenju, da ju nitko ne vidi, turi ga u more: ona zna plivati a on neznao. Ivan i ako slabić nekako se izkoprca, da će na kraj, ali ona zažazi i potegnu u more. Nasta hrvanje na život i smrt. Podlegnu muž i žena ga odvrcu u dubinu, pa u stranu okrenu. Ovo sve promatrao sa protivne strane uvale jedan Zatonjanac, koji stražio na ribolovu tunja. Zapomaga ribare — ovi zaposleni izlezanjem mreža — zakasniše, nu u vrh brega opaziše čovjeka pa zauberjakaše, da ustavi ženu. I ova u biegu naleti na nj ko lisica u stupicu: sva mokra do vrata. Priskočiše ribari, pa s njom na mjesto počinjena zločina. Nadjoše ga i u nadi da bi još bio živ izvukoše na kraj mrtva sa ogrebinam na vratu, udarcem kamena u vrh glave i u lievu sljepočnicu. Zločinku sputaše, pa s njom u Zaton. Odmah privjese oružničkoj postaji u Vodica, a ova ju u ponedjeljak privela u ovdajšnje sudbene ize. Zločinka ima dvoje djece; jedno o 22, a drugo od 7 mjeseci. Povod umorstva bio bi što Antula spadajšila drugim i htjela se riešiti zakonitog muža. Ide kila po naravi. Kaže se, da Antulina majka ili tetka ubila ili dala ubiti svog muža.

Svinjska kuga u Kninskom koturu hara.

Dr. Vjekoslav Rismondo liječnik specijalista za kožne i spolne (venerične, syphilitične) bolesti ordinira u kući Makale, na obali iza Hotel Krka II. pod dnevno od 10 i po i 11 i po pr. podne i od 8—4 pos p.

U fond Jugosl. Napr. Nac. Omladine Vodice skupilo se Din. 514. Od kojih pri krštenju Tomislava Stadoljev Blaževa Din. 75.

Potražuje se:

Nesreća se zgodila na otoku Žirje kraj Šibenika. U subotu na 10 tek. krenula lađa bojodisana crvenom bojom iz Šibenika i pristala je malo vrijeme u Zbirnu Okolo 3 sata ponovno krenula na povratak u Žirje. Ali nije došla, izgubljena je. U njoj bilo 5 ljudi: Roman Ivan pok. Nikole, seoski glavar, godina 49. Drugi je Roman Ivan Antin godina 30; Treći je: Mrvica Mate pok. Andrije god. 21. Četvrti je: Bilan Petar pok. Ive god. 26. Peti je: Miškić Jerko Markov god. 28.

Možemo istinito javiti svima dobrim čitateljima od kad je otok Žirje, da se nije ovakovođa slučaja i prigode dogodilo, a Žirjani su dobri i vriedni mornari. Poznato je svima da je na 10. ov. mjes. bilo ludno nevrieme, vjeterina i studen.

Umoljava se sve dobre prijatelje, ako za spomenutu lađu ili izgubljene ljude išta doznadu, neka upravno jave kući podpisano u Žirje ili Upravi lista „Raskovani“ pa bilo i brzojavno; dotičnik će biti dobro naplaćen i nadaren.

Nikola Roman Stipin.

Kuća na dva kata, sa podrumom i uporabljivim podkrovljem: na prvom katu 2 sobe, a na drugom soba i kuhinja; u kuhinji voda i nuždnik; električna rasvjeta — u središtu grada, nudja se na prodaju. Prijave Upravi Lista.

Milan Dmitrović

Sisak

Nudja čistu svinjsku mast, soljenu slaninu i suhu slaninu uz najpovoljniju cijenu, samo na burad; te se preporuča.

Terefni i luksusni automobili F.I.A.T. (Torino)

Najzadnjih tipova, potpuno na novo preuredjeni.

Raspoloživi u Šibeniku za prompt predaju.

Za informacije i cijenike obratiti se tvrtci:

Inchostri & Nascimbene - Šibenik

SINGER

ŠIVAČIH STROJEVA ŠIVAČIH IGALA
NAKNAĐNIH DJEZOVA
MAŠINSKOG UZJA

PRODAJE UZ GOTOV NOVAC
I OBROČNU OTEPLATU

NA SVAKOJ JE MAŠINI NAZNAČENA
CIJENA USTANOVLJENA ZA CIJELU
JUGOSLAVIJU

SKLADIŠTE — ŠIBENIK
GLAVNA ULICA

ZASTUPNIK

ANTE FRUŽ

10-26

— KNJIŽARA I PAPIRNICA —
FILIP BABIĆ

— SIBENIK —

Potpuno skladište knjiga na našem i
stranim jezicima

Tvorničko skladište papira uz najjeftinije
cijene

Sav pribor za urede, općine i škole

Skladište školskih knjiga, i Kr.
Zemaljske Naklade u Zagrebu.

Prima predplate na
STRUČNE I PERIODIČNE ČASOPISE
svakog jezika i struke.

MUZIKALJE SVAKE VRSTI.

ZAHTEVAJTE CIJENIKE PAPIRA I POPIS
KNJIGA — ČLENIK ZA UREDE.

11-52

IVAN BUMBER

— SIBENIK —

OVLAŠTENI BOJADISAR
Gorica 33. Gorica 33.

Javlja P. N. slavnomu občinstvu da pre-
uzimlje soboslikarske i litilačke radnje
uz povoljne uvjete.

Izradba solidna. — Cijene umjerene

4-5

OPĆINSKA ŠTEDIONICA

— U BENKOVCU —

OSNOVANA GOD. 1908.

Za štedionicu odnosno za uloške na štednju i za njihovo pravilno ukamačivanje
juniči Općina benkovačka sa čitavim
svojim imanjem, pa i sa svojom porez-
nom snagom.

Prima uloške na štednju te ih ukamačuje do
daljnega sa 5%.

Eskomptira mjenice — Izdaje hipote-
karne zajmove.

3-8

Juričev i Kešić - Bakar Veletrgovina dalmat. vina
samo na veliko

Pučka Tiskara u Šibeniku

književna djela, tiskanice za sudske, općinske i župne urede, trgov. listovnih papira, računa i omota, osmrtnica kao i posjetnica, zaručnih i vjenčanih objava itd. Naručebe se primaju kod g. A. Ungaro, u širokoj ulici br. 172. — — — Izradba brza i solidna

ponovno se je otvorila i prima na izradbu u cirilici i latinici sve zasijecajuće radnje, kao: razna s umjerenim cijenam.

Sve se pismene ponude šalju na upravu lista „RASKOVANI“.

Prva Jugoslavenska Voštarnica

Grgo Čular - Šibenik

preporuča se pučanstvu, crkvinarstvima, bratovštinam i Gg. trgovcima.

Izradba po zanatu. — — — Cijene umjerene. Prodaja finog vrcanog meda sa vlastitog pčelinjaka na malo i na veliko.

5-5

Unione Stearinerie Lanza - Genova

Anonimno Društvo sa glavnicom od 12,000.000 lira tal.

- Odlikovane tvornice sapuna i svijeća najboljih vrsta. -

Zastupnici i skladištari za Jugoslaviju:

Braća NASCIMBENI - Šibenik